

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЧЕРНІГІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

ННІ Менеджменту, харчових технологій та торгівлі Кафедра публічного управління та менеджменту організацій

Назва курсу	Права людини та європейські цінності в сучасному публічному управлінні (ВК 2.2)
Мова викладання	<i>Українська</i>
Курс та семестр вивчення	для здобувачів третього рівня вищої освіти (доктор філософії) галузі знань 28 – Публічне управління та адміністрування, спеціальність: 281 – Публічне управління та адміністрування 3 курс, п'ятий семестр
Викладач	д.держ.упр, доцент Михайловська Олена Василівна
Профайл викладача	https://scholar.google.com/citations?user=mzZCgTMAAAAJ&hl=ru
Контакти викладача	Чернігів, вул. Шевченка, 95, корп.1, каб. 402. Телефон: (046) 665-261; E-mail: kaf_men1@ukr.net

1. Анотація

Актуальність вивчення дисципліни «Права людини та європейські цінності в сучасному публічному управлінні» зумовлена необхідністю вивчення основних інтегруючих чинників суспільства. Громадський порядок залежить від існування загальних, визнаних усіма цінностей, які вважаються легітимними та обов'язковими, виступаючи стандартом, за допомогою якого обираються цілі дій. Серед європейських цінностей особливе місце займає повага до прав людини. Навчальна дисципліна покликана забезпечити майбутніх здобувачів потрібними знаннями щодо концептуальних основ європейських цінностей, їх реалізації та розкриває практичний зміст євроінтеграції. Дисципліна спрямована на розширення кола знань щодо переваг і можливостей, які з'являються в житті українців завдяки інтеграції до ЄС.

Завдання курсу полягає в тому, щоб на основі комплексного підходу дати системне уявлення про європейські цінності та права людини.

Змістовий модуль 1. Європа та європейські цінності

Тема 1. Європейський союз і його цінності Європа: цивілізаційний вимір. Межі і кордони Європи, історія створення. Європейські цінності: становлення та значення. Зародження і розвиток ідеї європейської інтеграції. Україна в європейському цивілізаційному просторі

Змістовий модуль 2. Права людини як основна цінність ЄС Права людини як основна цінність ЄС

Тема 2. Загальні положення про права людини та умови їх захисту в сучасній державі. Поняття конституційного статусу людини та громадянина. Система прав і свобод людини. Основні міжнародні документи з прав людини. ООН у міжнародному механізмі

захисту прав людини. Європейський суд з прав людини та його роль в утвердженні прав. Принцип рівності та форми його гарантування. Права людини в конституційному законодавстві України.

Змістовий модуль 3. Особисті права людини та їх нормативне регулювання

Тема 3. Загальна характеристика особистих прав людини. Право на життя та способи його захисту. Право на повагу до його гідності. Право на свободу та особисту недоторканність. Право на приватність. Право на свободу пересування, вільний вибір місця проживання, право на вільний в'їзд в Україну і виїзд з України. Право на свободу думки і слова, на вільне висловлювання своїх поглядів і переконань. Поняття та види інформації. Доступ до публічної інформації. Конституційний статус засобів масової інформації. Право на свободу світогляду та віросповідання, форми його реалізації.

Змістовий модуль 4. Соціальні та трудові права людини. Політичні та економічні права людини. Право на судовий захист

Тема 4. Соціальні, трудові, політичні, економічні права людини. Право на судовий захист. Соціальні права людини (на охорону здоров'я та медичну допомогу; на освіту; сімейні права; трудові права людини; права громадян як споживачів; на соціальний захист; на безпечне для життя і здоров'я довкілля; на достатній життєвий рівень; свобода літературної, художньої, наукової і технічної творчості, захист інтелектуальної власності, авторських прав громадян, моральних і матеріальних інтересів; право на результати своєї інтелектуальної, творчої діяльності). Політичні права громадян. Поняття і зміст громадянства. Виборчі права громадян. Право на свободу об'єднань. Право на мирні зібрання. Право на приватну власність. Право на підприємницьку діяльність. Право на судовий захист та природа судової влади.

Змістовий модуль 5. Обмеження прав і свобод особи

Тема 5. Обмеження прав і свобод людини. Види обмежень прав і свобод людини та громадянина в Україні. Прояви обмеження прав і свобод людини і громадянина. Обмеження загального характеру. Обмеження основних прав в умовах надзвичайного стану. Обмеження основних прав і свобод, обумовлені особливостями основного статусу окремих з категорій громадян та їх відносин з державою. Принципи обмеження прав і свобод людини та громадянина.

2. Мета та цілі курсу.

Мета навчальної дисципліни – досягнення здобувачами сучасного конструктивного, фундаментального мислення, світоглядних установок та системи спеціальних знань у сфері європейських цінностей.

Під час вивчення дисципліни здобувач вищої освіти (ЗВО) має набути або розширити наступні загальні (ЗК) та фахові компетентності спеціальності (ФК), передбачені освітньою програмою:

ЗК4. Здатність до розв'язання значущих суспільних проблем із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності.

ФК 7. Здатність готувати і проводити комунікативні заходи задля забезпечення громадської підтримки прийняття управлінських рішень, здійснювати комунікативне партнерство на національному та міжнародному рівні.

ФК 9. Здатність проявляти ініціативу впровадження та практичного застосування результатів наукових досліджень щодо вдосконалення публічного управління та адміністрування.

ФК 11. Здатність до досягнення психолого-педагогічної майстерності та культури професійної діяльності.

3. Результати навчання

Під час вивчення дисципліни здобувач має досягти або вдосконалити наступні програмні результати навчання (ПРН), передбачені освітньою програмою:

ПРН2. Знати та дотримуватися основних задач академічної доброчесності у науковій і освітній (педагогічній) діяльності.

ПРН9. Уміти застосовувати сучасні моделі/підходи до управління та адміністрування, міжнародний досвід для модернізації та ефективізації діяльності відповідних структур на різних рівнях публічного управління та адміністрування.

ПРН10. Уміти отримувати науково-прикладні результати, які сприяють розв'язанню важливої теоретичної та/або прикладної проблеми в галузі публічного управління та адміністрування, що мають загальнонаціональне або світове значення.

4. Обсяг курсу

Загальна кількість кредитів – 5 (загальна кількість годин - 150); кількість годин самостійної роботи – 100.

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	26
Практичні заняття	24
Самостійна робота	100

Форма проведення занять – лекційні, практичні, самостійна робота – з використанням системи дистанційного навчання Moodle, літератури, відеоматеріалів.

5. Перереквізити

Викладання курсу спирається на фундаментальні дисципліни: основи менеджменту, публічне адміністрування, політологія, історія та культура України, етика ділового спілкування.

6. Система оцінювання та вимоги

Поточний контроль – до 60 балів, в тому числі: практичні заняття – до 50 балів, підсумковий модульний контроль – до 10 балів.

Семестровий контроль у вигляді заліку проводиться під час сесії у вигляді тестування (максимум 40 балів). Оцінка за результатами вивчення дисципліни формується шляхом додавання підсумкових результатів поточного контролю до оцінки за залік.

Загальна система оцінювання курсу	<i>Активна участь в роботі впродовж семестру (виконання тематичних завдань, виконання індивідуальних практичних завдань) /залік - 60/40</i>
Семінарські заняття	<i>Підготовка усних відповідей з лекційного матеріалу, відповідь на питання самостійного опрацювання, виконання практичних завдань</i>
Умови допуску до підсумкового контролю	<i>Наявність конспекту лекцій, активність протягом навчального семестру, мінімальна кількість балів 21.</i>

Поточний контроль

Модуль за тематичним планом дисципліни та форма контролю	Кількість балів за видами робіт	
	Усні відповіді, підготовленість до практичних занять	Повнота та своєчасність виконання завдань
Змістовний модуль 1.	0...5	0...5
Змістовний модуль 2.	0...5	0...5
Змістовний модуль 3.	0...5	0...5
Змістовний модуль 4.	0...5	0...5
Змістовний модуль 5.	0...5	0...5
Підсумкова поточна оцінка за семестр	25	25

Підсумковий модульний контроль

Модуль за тематичним планом дисципліни та форма контролю	Кількість балів
Змістовний модуль 1.	0...2
Змістовний модуль 2.	0...2
Змістовний модуль 3.	0...2
Змістовний модуль 4.	0...2
Змістовний модуль 5.	0...2

Підсумкова семестрова оцінка

Види робіт	Кількість балів
Поточний контроль	0...50
Підсумковий модульний контроль	0...10
Залік	0...40
Разом	0...100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		екзамен/диференційований залік	залік
90 – 100	A	Відмінно	зараховано
82-89	B	Добре	
75-81	C		
66-74	D	задовільно	
60-65	E		
0-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання

7. Політики курсу

Обов'язкова активна участь в обговоренні проблемних питань, участь у всіх видах контролю.

У випадку, якщо здобувач протягом семестру не виконав у повному обсязі передбачених робочою програмою всіх видів навчальної роботи, має невідпрацьовані практичні роботи або не набрав мінімально необхідну кількість балів, він не допускається до складання заліку під час семестрового контролю, але має право ліквідувати академічну

заборгованість у порядку, передбаченому «Положенням про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів НУ «Чернігівська політехніка»». Повторне складання заліку з метою підвищення позитивної оцінки не дозволяється. У випадку повторного складання заліку всі набрані протягом семестру бали анулюються, а повторний залік складається з двома теоретичними та одним практичним питаннями.

До загальної політики курсу відноситься дотримання принципів відвідування занять очно у відповідності до затвердженого розкладу, крім випадків карантину (коли заняття проводяться дистанційно через Інтернет), а також вільного відвідування лекційних занять для осіб, які отримали на це дозвіл. Запорукою успішного вивчення дисципліни є активність та залучення під час проведення практичних та лекційних занять – відповіді на запитання викладача (як один з елементів поточного контролю), задавання питань для уточнення незрозумілих моментів, вирішення практичних завдань. Консультації відбуваються в аудиторіях університету у відповідності до затвердженого розкладу або ж особистих чи групових консультацій (через вбудований форум) на сторінці курсу в системі дистанційного навчання НУ «Чернігівська політехніка».

Політика академічної доброчесності

Академічна доброчесність повинна бути забезпечена під час проходження даного курсу (принципи описані у Кодексі академічної доброчесності Національного університету «Чернігівська політехніка» за посиланням: <https://www.stu.cn.ua/staticpages/akadem-dobrochesnist/>). Списування під час проміжного та підсумкового контролів, виконання практичних завдань на замовлення, підказки вважаються проявами академічної недоброчесності. Від усіх слухачів курсу очікується дотримання академічної доброчесності у зазначених вище моментах. До здобувачів вищої освіти, у яких було виявлено порушення академічної доброчесності, застосовуються різноманітні дисциплінарні заходи (включаючи повторне проходження певних етапів).

Політика дедлайнів

Своєчасність здачі завдань оцінюється в 1 бал. Відповідно, максимальна оцінка за невчасно здані роботи зменшується на зазначену кількість балів. Виключенням може бути наявність поважних причин несвоєчасної здачі зазначених робіт (хвороба, участь в зазначений час в інших видах навчальної, наукової чи організаційної роботи, офіційна робота за фахом).

Політика заохочень та стягнень

За результатами навчальної, наукової або організаційної діяльності здобувачам вищої освіти курсу можуть нараховуватися додаткові бали – до 10 балів, у залежності від вагомості досягнень. Види позанавчальної діяльності, за якими здобувачі заохочуються додатковою кількістю балів: участь у міжнародних проектах, наукові дослідження, тези, статті на науково-практичних конференціях тощо.

Політика користування ноутбуками / смартфонами

Прохання до здобувачів тримати смартфони переведеними у беззвучний режим протягом лекційних занять, так як дзвінки, переписки та спілкування у соціальних мережах відволікають від проведення занять як викладача, так й інших здобувачів. Ноутбуки, планшети та смартфони не можуть використовуватися в аудиторіях під час проведення підсумкового контролю.

Правила перезарахування кредитів

Кредити, отримані в інших закладах вищої освіти за даною спеціальністю з освітніх компонент, спрямованих на отримання компетентностей з курсу, можуть бути перезараховані викладачем у відповідності до положення «Порядок визначення академічної різниці та перезарахування навчальних дисциплін у НУ «Чернігівська політехніка»» шляхом співставлення отриманих програмних результатів навчання та компетентностей. У випадку

проходження подібного курсу з інших спеціальностей перезараховані можуть бути лише теми, зазначені в курсі відповідно до змістових модулів.

8. Рекомендована література

Базова

1. Європейська та євроатлантична інтеграція: навч. посіб. / О. В. Баула, Т. В. Божидарник, Т. М. Вісіна та ін.; за заг. ред. О. М. Лютак. Херсон: Олді-плюс, 2020. 376 с.
2. Завгородня В., Славко А. Онлайн-курс «Цінності Європейського Союзу». URL: <https://examenarium.sumdu.edu.ua/>
3. Право Європейського Союзу : підручник / [Р. А. Петров (кер. авт. кол.), А. О. Вакуленко, Ван Елсуwege П. та ін.]; за ред. Р. А. Петрова. – Вид. 9-те, змінене і допов. – Харків : Право, 2019. – 442 с.
4. Protecting the rule of law in the EU Existing mechanisms and possible improvements / European Parliament, 2020. URL: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2019/642280/EPRS_BRI\(2019\)642280_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2019/642280/EPRS_BRI(2019)642280_EN.pdf)
5. Конституційне право України: прагматичний курс : навч. посіб. / М. В. Афанасьєва, Ю. Ю. Бальцій, Ю. Д. Батан [та ін.] : за заг. ред. М. В. Афанасьєвої, А. А. Єзерова ; тех. ред. Ю. Д. Батан. Одеса : Юридична література, 2017. - 256 с.
6. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої від 27 чер. 2014 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text
7. Про Національну стратегію у сфері прав людини. Указ Президента України від 24 бер. 2021 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/119/2021#Text>.
8. Хартія основних прав Європейського Союзу. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_524#Text

Допоміжні:

9. Белкін Л.М., Юринець Ю.Л., Сопілко І.М., Белкін М.Л. Спростування «геноциду» на Донбасі як напрям контрпропаганди під час агресії російської федерації проти України. Юридичний науковий електронний журнал. 2022. № 3. С. 12-17.
10. Михайловська О.В., Філіпова Н.В. Теоретичний контур публічно-управлінської взаємодії. Наукові праці Міжрегіональної Академії управління персоналом. Політичні науки та публічне управління. № 1(61). 2022. С. 31-36
11. Фалалєєва Л.Г. Захист основоположних прав у інтеграційному правопорядку Європейського Союзу: монографія. Київ: ФОП Кандиба Т.П., 2020. 455 с.
12. Юринець Ю.Л. Культурно-ментальні чинники українського народу як засади європейської інтеграції України. The IX th International scientific and practical conference «Actual aspects of development in the context of globalization» (March 23-24, 2020). Florence, Italy 2020. 279 p. P. 174-178.
13. Бородін І.Л., Варава І.П. Теоретико-правова ідея становлення Європейського Союзу. Наукові праці Національного авіаційного університету. Серія: Юридичний вісник «Повітряне і космічне право»: зб. наук. пр. Київ: НАУ, 2020. № 3(56). С. 49-55. DOI: <https://doi.org/10.18372/2307-9061.56.14890>
14. Mykhailovska O.V. Current Issues of Public Activity in the System of Public Governance. Public management. Kyiv : Interregional Academy of Personnel Management, 2020. № 5(25). С. 159-168
15. Завгородня В. Солідарність як фундаментальна цінність і принцип права Європейського Союзу. Український щорічник з європейських інтеграційних студій. 2019. Вип.3. С. 142-151.

16. Головка-Гуляєва О. Принцип верховенства права Європейського Союзу як основа взаємодії правової системи ЄС і національних правових систем держав членів. Вісник Львівського університету. Серія «Міжнародні відносини». 2017. Вип. 42. С. 227-232.
17. Чепульченко Т. О. Права людини як цінність у сучасній державі. Альманах права. 2017. Вип. 8. С. 288-292.
18. Чистоколяний Я. В. Права і свободи людини в конституційному праві України та Європейського Союзу: порівняльний аспект. Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції. 2016.- Вип. 2. С. 43-46.
19. Щербакова, Ю.Е. Цінності об'єднаної Європи: монографія. К.: Академія, 2014. 208 с.
20. Амельченко Н.А. Цінності об'єднаної Європи. ГО «Лабораторія законодавчих ініціатив», 2013. URL: https://parlament.org.ua/upload/docs/European_Values.pdf
21. Фурса С.Я., Коцюба В.О., Клименко О.М. Як звернутися до Європейського суду з прав людини. Навчальний посібник. К.: Видавець Фурса С.Я., 2009. 114 с.
22. Колодій А.М. Права, свободи та обов'язки людини і громадянина в Україні / А.М. Колодій, А. Ю. Олійник. К.: Прав. єдність, 2008. 350 с.
23. Дашковська О. Р. Жінка як суб'єкт права в аспекті гендерної рівності : монографія. Х. : Право, 2005. 224 с.
24. Slavko A.S. Protection of human dignity in a time of the emergency regimes: the practice of the European Court of Human Rights. Visegrad Journal on Human Rights. 2018. № 3. С. 159-164.
25. Impact Mechanisms of Civil Society on European Integration of Ukraine. 2018 / Editors: Kostenko A., Zavorodnia V. LAP, 2018. 170 p.
26. The Fundamental Rights Report 2018, European Union Agency for Fundamental Rights. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2018. URL: https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads
- Інформаційні ресурси:**
27. Конституційний Суд України : офіційний веб-сайт України. URL: <http://www.ccu.gov.ua/>
28. Офіційне інтернет-представництво Президента України : веб-сайт Офіційного інтернет-представництва Президента України. URL: <http://www.president.gov.ua/>
29. Офіційний портал Верховної Ради України. URL: <http://portal.rada.gov.ua/>
30. Офіційний сайт Інституту громадянського суспільства. URL: <http://www.csi.org.ua>.
31. Права людини в Україні : інформаційний портал Харківської правозахисної групи. URL: <http://khpg.org>
32. Українська Гельсінська спілка з прав людини : офіц. сайт. URL: <http://helsinki.org.ua>
33. Уповноважений Верховної Ради України з прав людини : офіц. сайт. URL: <http://www.ombudsman.gov.ua>
34. Урядовий портал : єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. URL: <http://www.kmu.gov.ua/>
35. European Court of Human Rights Council of Europe [Європейський суд з прав людини : офіц. сайт]. URL: <http://www.echr.coe.int/echr>
36. HealthRights : портал захисту прав пацієнтів. URL: www.healthrights.in
37. Human Rights Education : інформаційний ресурс Регіон. Інформ. Центру для Схід.Європи ООН. URL: www.humanrightseducation.info
38. Website of EU regulations URL: <https://eur-lex.europa.eu/homepage.html>
39. Website of European Court of Justice URL: <https://curia.europa.eu/>
40. Євроінтеграційний портал: Україна-Європа. URL: <https://eu-ua.kmu.gov.ua/>